

El desig del senyor Joan

Margarida Codina

El senyor Joan va néixer al Poble Nou. La seva família regentava una fonda al carrer Llull 23. La senyora Núria va néixer al carrer de l'Arc del Teatre, a la part de Barcelona que aleshores es coneixia com el **Barri Xino**, on el seu pare regentava una fàbrica de **grassioses**. Quan es van casar, van anar a viure amb els pares d'ell, a la fonda. Però el senyor Joan volia independitzar-se i, a més, tenia la il·lusió de viure a prop de la muntanya. Moltes vegades passava les estones lliures voltant pels carrers d'Horta. Finalment, al carrer Beatriz, va comprar el terreny que complia la seva expectativa: allunyar-se del brogit d'una ciutat industrial i veure les muntanyes des de casa. Quan la família s'hi va instal·lar, a l'inici dels anys cinquanta, el carrer amb prou feines n'era, de carrer. L'asfalt no hi havia arribat i les pluges dificultaven la circulació escassa de vehicles i la no tan escassa de vianants. A causa del fort pendent dels carrers i del deficient clavegueram, un fort ruixat negava ràpidament els voltants de la plaça Eivissa, on anaven a parar totes les aigües dels diferents turons. Aquestes dificultats, però, no espantaven el senyor Joan qui se sentia compensat amb escreix pel fet de viure en un entorn que l'acostava a la natura.

Durant anys Horta havia estat lloc d'estiueig per als barcelonins i, tot i que des del 1904 s'havia annexionat a la gran ciutat, encara mantenia una vida independent de caire gairebé rural. S'hi havien construït algunes torres modernistes esplèndides i altres de més senzilles, però igualment notables a l'entorn de l'església de sant Joan, al carrer de Campoamor. Hi havia també algunes cases més amunt, al Carmel, molt allunyades del mercat d'Horta i, per tant, amb dificultats per a abastir-se de productes de primera necessitat.

El senyor Joan, amb el seu camió, cobria en part aquest servei. Repartia gel per a les neveres i també begudes. Cada dia feia una primera volta per abastir els bars i, havent

esmorzat, una segona volta per servir els domicilis particulars. Aparcava el camió i feia notar la seva arribada amb el soroll del clàxon perquè hi acudissin els clients. Ramon Rocafull, Sigüenza, Conca de Tremp són alguns dels carrers que recorria cada dia, de dilluns a diumenge.

Per la seva banda, la senyora Núria, que s'havia criat en una família nombrosa on tothom tenia lloc a l'empresa familiar, no volia dependre únicament de la feina del seu marit. Primer va mirar de muntar una cistelleria al costat de la plaça Eivissa però finalment es va decidir per posar un **colmado** a la part del davant de casa seva. Així, al carrer de Beatriz 12, hi havia el domicili i el negoci. Hi venia productes d'alimentació, begudes i era, a més, un **depósito de hielo**. En una gran nevera, s'hi guardaven les barres de gel que el senyor Joan anava a buscar a un magatzem del Poble Nou. Amb una màquina feien peces de mides diferents segons la demanda dels clients, sis rals, un duro... Els trossos més petits es trencaven amb un punxó. El gel era imprescindible per conservar els productes frescos quan encara no hi havia neveres elèctriques.

La Nora, la filla gran, acompanyava el seu pare i l'ajudava des de dalt del camió passant els trossos de gel o les ampolles que sol·licitaven des de baix. La **nena del gel** li deien les veïnes quan amb vuit anys la veien al costat del senyor Joan. Compaginava l'ajuda a la família amb l'escola de les monges franceses del carrer de Granollers i els jocs al carrer. Just davant de casa seva, al carrer Ciències, un senyor capriciós s'hi havia fet una torre amb forma de castell. Al seu jardí s'hi ajuntava la quitxalla del barri per jugar amb la imaginació a lluites de guerrers, senyors malvats i princeses segrestades. Amb el temps, l'obligació d'acompanyar el pare dalt del camió se li va fer feixuga. A dotze anys, la Nora va iniciar el batxillerat a l'institut Verdguer, al parc de la Ciutadella. Així la **nena del gel**, ja adolescent, va canviar el camió de pujada pel tramvia que la duia cada dia fins al centre de Barcelona.

A partir dels anys 60, el barri es va anar poblant amb l'arribada de la immigració procedent,

sobretot, d'altres regions d'Espanya, però també d'altres llocs de Catalunya. Famílies senceres arribaven amb maletes molsudes, on hi duïen tot allò que no havien volgut deixar enrere. Al seu poble s'havien quedat els més grans, desitjant que els joves trobessin un futur menys incert. Els terrenys rasos es van omplir de cases, casetes i petits blocs de pisos. Una de les parts que més es va densificar va ser la del Carmel, que juntament amb Nou Barris, Montbau i Sant Andreu va rebre milers de persones en molt poc temps. Amb prou feines els nouvinguts disposaven dels serveis més elementals, com l'aigua corrent, l'enllumenat al carrer o un clavegueram en condicions. Els buits legals i la deixadesa de les institucions locals no controlaven en absolut la gernació de cases i barraques que es van anar amuntegant muntanya amunt. Santa Teresa de Jesús era una de les parròquies que feia de nucli a la zona del Carmel. Molts edificis s'aixecaven sense cap permís municipal durant les hores de son dels seus habitants que, arribats de molt lluny, feien lloc per a les famílies que haurien d'arribar més tard. Des de darrere de casa, el senyor Joan i la senyora Núria veïen com un matrimoni d'Andalusia aixecava cada nit un tros de paret que va culminar en tres pisos que encara ara planten desafiant la ciència arquitectònica i les ordenances municipals. Tot i el desordre urbanístic, el perfil de Collserola encara es mantenia a l'horitzó del pati del senyor Joan.

A mesura que el barri creixia, també hi anaven prosperant els comerços, i les neveres elèctriques van fer innecessari el gel que pare i filla repartien. Així que un dia el camió del senyor Joan va deixar de pujar Dante amunt, cap a Tolrà, Llobregós, Murtra... La botiga, però, es va mantenir una colla d'anys més, amb la senyora Núria al peu del taulell.

Les constructores buscaven llocs per construir –hi pisos i les torretes van ser substituïdes per edificis més alts. El senyor Joan i la senyora Núria van arribar a un acord amb una empresa de manera que el seu terreny també es va transformar en bloc de pisos. En el tracte va quedar ben clar, però, que ells ocuparien la part baixa de la casa nova, el mateix espai on havien viscut des dels anys cinquanta. El

senyor Joan havia arribat allà amb el desig de viure i veure la muntanya i no volia renunciar -hi.

Des del pati encara ara mira satisfet cap a Collserola, la vall d'Hebró, Sant Genís dels Agudells... I és que el barri ha canviat però no el seu relleu: les muntanyes que el senyor Joan buscava encara són allà. Tot i la profunda transformació que ha patit aquesta gran ciutat en nom del creixement no sempre sostenible, el perfil de les muntanyes és gairebé el mateix que quan el senyor Joan s'hi va instal·lar. El desig que el va empènyer a canviar de domicili quan era jove, encara ara té sentit.